

OD FEBRUARSKE DO DECEMBRSKE USTAVE

- **Februarsko ustavo** v slovenskih deželah sprejmejo z naklonjenostjo in veseljem
- Pričakovali so, da bodo deležni **kulturnega razvoja** in uveljavitve **slo. jezika**.

Slovenske zahteve

- **Peticija** z zahtevo po vpeljavi izključno **slovenskih ljudskih šol**, **enakopravnost slovenskega jezika** na šolah, v uradih in zakonodaji in zahteva za združitev vseh slovenskih dežel (**Zedinjena Slovenija**)
- Pred volitvami se je slovenska stranka potegovala za pravice slovenščine.
- Rezultati niso bili zadovoljivi, volilni zakon je favoriziral zemljiške posestnike, meščanstvo po izobrazbi in premoženju, kmečko prebivalstvo ni moglo nič.
- Spoznali so da z **nacionalno emancipacijo ne bo nič**, Schmerling je **zavrnil** peticijo.
- Nemci so Slovincem očitali separatizem, izdajstvo in želje po ustanovitvi kraljevine Jugoslavije, meščanstvo se je **preplašilo** in tako je ostalo le pri **zahtevah po enakopravnosti jezika** v šolah in uradih.

Uspehi narodnega gibanja

- V času Schmirlinga so bili kakršnikoli **uspehi skromni**.
- V osnovnem šolstvu je bilo bolje le na Kranjskem in Goriškem, na sodiščih in v upravi se slovenščina ni opazneje uveljavila.
- A slovensko narodno gibanje se je vseeno **krepilo** (prva polovica 60. let)
- **Čitalnice** – utrjevanje narodne zavesti in uporaba slovenskega jezika. Postopoma so se razširile tudi po podeželju in v večini slovenskih mest in trgov.
- **Društva**:
 - društvo Južni Sokol
 - Dramatično društvo v Ljubljani
 - Mohorjeva družba – za širjenje bralne kulture
 - Slovenska matica, namenjena izdajanju domačega leposlovja in znanstvenih del.
- Zaradi narodnega gibanja se je zaostroval spopad z **nemškim liberalnim (ustavovernim) taborom**.
- Iz gospodarskih, socialnih, osebnih, kulturnih ali političnih vzrokov se je del prej dvojezičnega meščanstva opredelil na **nemško stran**.
- Sinonim za "**nemškutarja**" (narodni odpadnik) je postal Dragotin Dežman, ki se je iz navdušenega Slovenca po obnovi ustavnega življenja prelevil v voditelja nemške liberalne (stavoverne) stranke.

Iskanje novih poti

- Padec Schmerlingove vlade je pomenil **upanje** na Slovenskem. Septembrski patent
- Svojo politiko so želeli uskladiti z Belcredijevo, ki je veljal za zagovornika federalizacije monarhije na podlagi zgodovinskega prava.
- Okrepijo se ideje slovenskih **politikov** (Andrej Einspieler), ki so si prizadevali uskladiti program **Zedinjene Slovenije**.
- Zavzeli so se za obnovitev Notranje Avstrije, kjer bi živeli vsi Slovenci razen prekmurskih in Beneških. (v Mariboru)
- **Mariborski program** ni dolgo obstal, oprijeli so se spet Zedinjene Slovenije.

Med radikalizmom in oportunizmom

- Dualistična preobrazba monarhije je Slovence prepustila hegemoniji Nemcev in Madžarov.
- Vlada **razpusti** deželni zbor, ker je zagovarjal **federalizacijo monarhije**, v narodni stranki pa prevladujejo zagovorniki **oportunistične** politike.
- Slovenski poslanci so (**prestrašeni**) glasovali **za dualistično preobrazbo monarhije**, kar je v slovenski javnosti vzbudilo val ogorčenja.
- Nasprotja med **oportunisti in nacionalisti** se zaostčujejo.
- Zaradi **ukinitve konkordata** pride tudi do spopada **med liberalci in katoliškimi**